

حیوان اجتماعی

Social Animal (8th edition)

روانشناسی اجتماعی	
الیوت آرونسون	
محمد تقی دلخوش	
حسین شکرکن	
دانشگاه آزاد اسلامی	
واحد تهران جنوب	
رشد	
چاپ اول از ویراست	
هشتم، 1382، 566 صفحه،	
5000 نسخه، 4500 تومان	

معرفی نویسنده

الیوت آرونسون¹، یکی از برجسته‌ترین روانشناسان اجتماعی معاصر و استاد ممتاز دانشگاه کالیفرنیا، سانتاکروز، در اجلاس آگوست انجمن روانشناسی آمریکا، جایزه پرافتخار فعالیت علمی 99-1998 را از آن خود ساخت. این جایزه که به آن «جایزه نوبل روانشناسی» اطلاق می‌شود، عالیت‌ترین تقدیری است که از روانشناسان به پاس پژوهش‌هایشان در عرصه زندگی به عمل می‌آید. دریافت‌کنندگان پیشین این جایزه پیازه، راجرز، اسکینر و فستینگر بوده‌اند.

اولین کار تجربی آرونسون به عنوان دانشجوی دوره لیسانس، در زمره پژوهش‌های کلاسیک در زمینه خود-توجه‌گری قرار گرفت و نظریه تقویت را به چالش کشید. آرونسون نظریه اولیه فستینگر در باب ناهماهنگی شناختی را با نشان دادن نقش خود-پنداشت، اصلاح کرد، و کانون توجه روانشناسان اجتماعی را از رفتاری‌نگری و پویایی گروه به سمت بازتاب نقش خود در پدیده‌های اجتماعی، جا به جا کرد.

از افتخارهای دیگر آرونسون می‌توان به انتخاب وی از سوی «آکادمی علوم و هنر آمریکا» و دریافت جایزه فعالیت برجسته علمی از «جامعه روانشناسی اجتماعی تجربی» اشاره کرد. در سال 1980، وی به عنوان اولین روانشناس در تاریخ انجمن روانشناسی آمریکا، دو جایزه استاد برجسته و پژوهشگر برجسته را دریافت کرد. وی همچنین بورس افتخاری گوگنهایم، جایزه ویژه پژوهشی «انجمن پیشبرد علوم آمریکا»، و جایزه استاد برجسته

1. Aronson, Elliot

«انجمن فارغ‌التحصیلان دانشگاه کالیفرنیا، سانتاکروز» را از آن خود کرد. کتاب درسی او تحت عنوان «حیوان اجتماعی» در سطح وسیعی مورد تقدیر قرار گرفت و در سال 1973، جایزه «رسانه ملی» را که بسیاری خواهان تصاحب آن هستند، دریافت کرد. این کتاب در زمره معروفترین کتابهای درسی در زمینه روانشناسی اجتماعی است و به پانزده زبان ترجمه شده است.

پژوهشهای آرونسون، از ناهماهنگی شناختی تا تعامل بین فردی، همواره به مسائل اجتماعی زمان خود معطوف بوده‌اند. آخرین کتاب وی «جایی برای نفرت باقی نخواهد ماند: آموزش شفقت پس از کلمباین»، تحلیلی است بر کشتاری که در دبیرستان کلمباین، در سال 1999 به وقوع پیوست.

آرونسون در 1954 از دانشگاه برنדיس درجه لیسانس، در 1956 از دانشگاه وسلین درجه فوق‌لیسانس، و در 1959 از دانشگاه استنفورد درجه دکتری روانشناسی را دریافت کرد. وی کار آموزش را در 1959 در دانشگاه هاروارد آغاز کرد، در 1962 به دانشگاه مینه‌سوتا و سپس در 1965 به دانشگاه تگزاس رفت. وی از 1974 تاکنون در دانشگاه کالیفرنیا، سانتاکروز به فعالیت علمی اشتغال دارد.

مروری بر اثر

کتاب شامل پیشگفتار مؤلف، نه فصل، فهرست منابع، نمایه اسامی افراد، نمایه موضوعی، واژگان توصیفی و دو واژه‌نامه (فارسی - انگلیسی و انگلیسی - فارسی) است.

مترجم و مؤلف به ترتیب در پیشگفتارهای خود، ویژگیهای خاص کتاب را برشمرده‌اند.

فصل اول، مدخلی برای طرح مفاهیم روانشناسی اجتماعی است که در فصول بعد پی گرفته خواهند شد.

در فصل دوم، هم‌رنگی [هم‌نوايي] به منزله یک مفهوم پیچیده و متناقض در روانشناسی اجتماعی، مورد بحث قرار گرفته است. در این زمینه، چند مفهوم (انگیزشهای ممکن برای هم‌رنگی، سه گونه پاسخ به نفوذ اجتماعی) تعریف، و شماری از مطالعه‌های پژوهشی مهم و جالب (مانند مطالعه‌های مشهور اش و میلگرام) ارائه شده‌اند.

فصل سوم، در پی شناسایی شرایطی است که در خلال آنها، افراد برای مجاب شدن آمادگی پیدا می‌کنند. سه عامل کلیدی مجاب‌سازی؛ یعنی، ویژگیهای منبع ارتباطی، ماهیت پیام، و ویژگیهای مخاطبان در این فصل تشریح شده‌اند.

ما تلاش می‌کنیم عقاید و ادراکهایی را که از پیش داشته‌ایم، حفظ کنیم. بسیاری از گرایشهای شناختی از این محافظه‌کاری حمایت می‌کنند. فصل پنجم بسیاری از این گرایشها را معرفی کرده است. همچنین در این فصل در مورد ارزش و بهای این گرایشها برای انسان بحث شده است. افزون بر این، در این فصل فرایند بازسازی در حافظه مورد بحث قرار گرفته است.

ناهماهنگی شناختی نظریه‌ای قدرتمند از انگیزش انسانی است که چگونگی توجیه امور و چرایی تغییر باورها و بازخوردها را تبیین می‌کند. در فصل پنجم نظریه ناهماهنگی شناختی توصیف شده و با ارائه مثالهایی نشان داده شده است که چگونه می‌توان رفتارهای به ظاهر غیرعقلانی افراد را از طریق این نظریه درک کرد. موضوعهای تصمیم‌گیری، رفتار اخلاقی، و بیرحمی، در بافتار ناهماهنگی شناختی، نقش توجیه درونی و بیرونی، و چگونگی اثر حرمت خود بر فرایند خود - توجیه‌گری، در این فصل مورد تحلیل قرار گرفته‌اند.

آیا پرخاشگری گرایشی غریزی است یا رفتاری است که آموخته می‌شود؟ فصل ششم تلاشی است برای پاسخگویی بدین پرسش، از خلال طرح افکار شماری از فیلسوفان و نظریه‌های پاره‌ای از روانشناسان و پژوهشگران، مفاهیم پالایش و ناکامی، جنبه‌های یادگیری پرخاشگری، و شیوه‌های تقلیل خشونت (شامل تنبیه، پاداش و تحول همدردی) از دیگر موضوعهای مورد بحث در این فصل هستند.

فصل هفتم به جنبه‌های مهم پیشداوری اختصاص یافته است. ماهیت پایدار افکار قالبی و پیشداوریها از خلال طرح جنسیت‌نگری و نژادگرایی، برجسته شده‌اند و استلزامهای گسترده این فرایندهای فکری معیوب مورد مذاکره قرار گرفته‌اند. تعارض اقتصادی، پرخاشگری جابه‌جا شده، حفظ تصور خود، پیشداوری سرشتی و هم‌نواپی با هنجارهای اجتماعی، به عنوان پنج علت اساسی پیشداوری معرفی شده‌اند. در پایان فصل چند ساز و کار تقلیل پیشداوری، مانند اختلاط نژادی، تماس هم‌مرتب و تعامل مشارکتی، مورد بحث قرار گرفته‌اند.

در فصل هشتم، از خلال طرح چندین نظریه و ارائه برخی مطالعه‌های پژوهشی، باورهای عمومی در باب دوست داشتن و عشق ورزیدن، تحلیل شده‌اند. شماری از جنبه‌های کلیدی روابط عاشقانه و نقش عمده ارتباط اثربخش در حفظ روابط شخصی نزدیک نیز به بحث کشیده شده‌اند.

در فصل پایانی (نهم)، به موضوعهای متعددی که با پژوهش در زمینه روانشناسی اجتماعی ارتباط می‌یابند، از قبیل، طراحی آزمایشها و ملاحظه‌های اخلاقی، پرداخته شده است. این فصل با شرح روش علمی و معرفی مبسوط فواید تجارب آزمایشگاهی، جنبه‌های هنرمندانه مطالعه‌های تجربی را برجسته کرده است.

برجستگی اثر

کتاب «حیوان اجتماعی» که ترجمه فارسی آن با عنوان «روانشناسی اجتماعی» انتشار یافته است، از معتبرترین کتابهای درسی روانشناسی اجتماعی در سطح بین‌المللی است. اثر، از آغاز تا پایان، در بسط موضوعهای روانشناسی اجتماعی، خواننده را در جهت اتخاذ تفکر تحلیلی برمی‌انگیزد. هر فصل با طرح مثالهای ساده و ملموس اجتماعی آغاز می‌شود تا بتدریج با طرح پرسشهایی، پیچیدگی مسایلی که در نگاه نخست ساده می‌نمودند، آشکار شود. آنگاه، پاسخهایی از خلال مطالعه‌های پژوهشی ارائه می‌شوند که در اغلب موارد یکدیگر را از میدان می‌رانند. بدین ترتیب خواننده در می‌یابد که در بستر اصلی‌ترین نظریه‌های روانشناسی اجتماعی در حرکت بوده است.

سازماندهی فصول کتاب منطقی و به گستره موضوعها انسجام قابل قبولی بخشیده است. محتوای کتاب با یافته‌های جدید پژوهشی به روز شده و بر ارزش تحلیلهای نظری افزوده است. نثر روان و ساده مؤلف و مترجم اثر را جذاب نموده است.

نمایه اسامی افراد، نمایه موضوعی و دو واژه‌نامه (فارسی - انگلیسی و انگلیسی - فارسی)، کمک سودمندی برای خوانندگان به شمار می‌رود.

در چاپ جدید کتاب معادلهای مناسبتری انتخاب شده‌اند. پاره‌ای معادلهای پیشنهاد می‌شوند: دلبستگی به جای وابستگی برای attachment، فکر قالبی به جای قالب فکری برای stereotype، فزون‌کنش به جای بیش‌فعال برای hyperactive، آزارگر به جای مردم‌آزار برای sadist، نظامدار به جای منظم برای systematic، فرا - موقعیتی به جای همه

موقعیتی برای trans-situational، روان‌گسستگی به جای روان‌پریشی برای psychosis، روان‌گسسته به جای روان‌پریشی برای psychotic.

سخن آخر

پیش از این انتظار می‌رفت که دکتر شکرکن به ترجمه ویراستهای جدید کتاب توفیق یابد. اکنون این اقدام مبارک صورت پذیرفته است. مدرسان و دانشجویان از این پس می‌توانند از یک منبع درسی ارزشمند بهره‌مند شوند. باید منتظر بود تا ویرایش نهم کتاب که با برخی از مطالب جدید (تحلیل روانشناختی اجتماعی عاملین یازده سپتامبر و واقعه کلمباین) در 2004، به چاپ رسیده است، به اهتمام مترجم در اختیار خوانندگان مشتاق قرار گیرد.

گزیده‌ای از آثار آرونسون:

- Aronson, E. (1972, 1976, 1980, 1984, 1988, 1992, 1995, 1999, 2003). The social animal. New York: Worth/Freeman. (Translated into 14 foreign languages).
- Aronson, E., Wilson, T. & Akert, R. (2004). Social Psychology. N. J.: Prentice/Hall.
- Aronson, E. & Pratkanis, A.R. (2001). Age of propaganda. New York: Henry Holt.
- Aronson, E. (2000). Nobody left to hate: Teaching compassion after columbine. New York: Henry Holt.
- Aronson, E. & Patnoe, SH. (1997). Cooperation in the classroom: The jigsaw method. New York: Longman.
- Aronson, E. & Pratkanis, A. R. (1993). Social psychology: The most outstanding research. Volumes 1,2 & 3. London: Elgar lmtd.
- Aronson, E., Ellsworth, P., Carslmith, J.M. & Gonzales, M. (1990). Methods of research in social psychology. New York: McGraw-Hill.
- Aronson, E. & Pines, A. (1988). Career burnout. New York: Free Press.
- Aronson, E. & Lindzey, G. (1985). The handbook of social psychology (3rd edition). New York: Random House.